

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/L. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverljeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. čk. ur. 11.197.

Zopet nov projekt šolskega zakona.

Po osmih letih ujedinjenja. — Narodna skupščina in prosvetna zakonodaja. — Historijat projektov zakona o narodnih šolah. — Dr. Čajkovčev projekt je izdelan po nalogu bivšega ministra prosvete g. St. Radiča. — Kritična ocena projekta.

Prvega decembra t. l. bomo praznovali osmo obletnico ujedinitvenja.

Ako se ozremo na delo teh osmih let nazaj in pregledamo, kaj nam je dala v teh osmih letih »Narodna skupščina« za napredek na prosvetnem polju, vidimo, da so uspehi povsem negativni.

Po tolikih letih nimamo niti enega pozitivnega zakona v prosvetni smeri. Nimamo ne zakona o osnovnih šolah, ne o meščanskih šolah, ne zakona o raznih strokovnih šolah, ne zakona o srednjih šolah, ne zakona o visokih šolah.

Nimamo zakona o učiteljskih in učiteljski izobrazbi, nimamo zakona o višjih pedagoških šolah in ne zakona o ureditvi Glavnega Prosvetnega Sveta.

Izmed splošnih prosvetnih zakonov nimamo ne zborovalnega in ne društvenega zakona, ne zakona o avtorskem pravu itd. itd., kar zadeva splošno prosveto.

Vse to čaka in čaka, razmere pa hitro in hitro ter sečejo nezdrave rane v naš državni organizem.

V veljavi so še stari zakoni, ki nas razkosavajo ter povzročajo upravni in stvarno prosvetni kaos, katerega še holi nospesneje križajoče se odredbe ministra za ministrom.

Položaj osnovnošolske zakonite podlage v državi je sledeč:

V Sloveniji in Dalmaciji je v veljavi avstrijski državni šolski zakon poleg deželnih zakonov za Kranjsko, Štajersko in Dalmacijo. Hrvatska ima svoj zakon. V Srbiji pa je v veljavi zakon o narodnih šolah iz leta 1904, ki se je razširil na Voivodino in Črno goro.

23. julija 1919 so se predvsem člani 29.—30. ter 33., 39., 41., 88. in 89. srbskega zakona o narodnih šolah v »Narodni skupščini« izpremenili in razširili na celo državo.

Z zakonom o državnih uradnikih od 31. julija 1923 so se vsi dosedanje določbe o pravnem in materialnem položaju učiteljskega stana izjednačile v vsej državi.

Gorenje izpremembe in gornji zakon bi bil edini pozitiven uspeh, ki zadeva tudi prosvetno stroko.

Pred nami na ležijo celi kuni raznih projektov, predvsem osnovnošolskega zakona.

Če jih pogledamo po vrsti, bi bili: »Načrt preustrojitve šolstva in na-

rodne prosvete«, od Zaveze jugoslovenskega učiteljskega društva od l. 1919.: »Načrt zakona o narodnih šolah«, ki ga je izdelala anketa višjega šolskega sveta v Ljubljani l. 1919.: »Projekt zakona o narodnih šolah«, ki ga je izdelal »Prosvetni odbor« v Beogradu l. 1919.: načrt okvirnega šolskega zakona, ki ga je na podlagi projekta »Prosvetnega odbora« izdelala anketa »Zaveze jugoslovenskih učiteljskih društev« l. 1920.: projekt zakona o narodnih šolah, ki ga je izdelala anketa UJU l. 1921.: tkzv. Radojevičev projekt zakona o narodnih šolah, kot prvi uradni načrt ministrstva, ki je izšel l. 1921.: Radojevičev projekt je predelaval na to Glavni Prosvetni Svet v Beogradu, ki je izdal svoj projekt l. 1922.: ta načrt je zopet internio predelalo ministrstvo prosvete in ga je predložil takratni minister prosvete g. Miša Trifunović 17. januarja 1924 z odlokom P. Br. 284 predstavnstvu Narodne skupščine, ki ga pa ni obravnavala; ta načrt si je potem osvojil kot podlago minister prosvete g. Svetozar Pribičević ter ga je dal v predelavo UJU in na to še interni redakciji v ministrstvu prosvete, na kar ga je predložil Narodni skupščini leta 1925.

V »Narodni skupščini« je prišel ta načrt v šolski odsek, kjer je dobil mnogo izprememb, a ni njeza obravnavala prišla niti do polovice projekta. Posamezna poglavja je minister sam odternil.

Minister prosvete g. St. Radič je dal nalog načelniku za osnovno nastavo g. dr. St. Čajkovcu, da izdela nov projekt šolskega zakona.

Ta je svoje delo izvršil. »Narodna Prosveta« je ta projekt v preteklih dneh natisnila, dobi se pa tudi v posebnih oddelkih. Morda ga izda v slovenskem prevodu Poverljeništvo Ljubljana. Učiteljski dom v Mariboru ali Učiteljski konvikt Ljubljana.

Ako si ga osvoji tudi sedanjí minister prosvete, ni še definitivno.

Površen pogled na dr. Čajkovčev načrt nam kaže, da je morda zadel milje naše države in potrebe naroda, tudi je upošteval moderne smeri šolstva: v koliko se sklada ta projekt s stališčem, zahtevami in posledici učiteljstva, je pa sedaj nujna in neodločljiva dolžnost vsega učiteljstva, da to prouči in izrazi svoje mišljenje in kritiko.

IV. D.

Politična in kulturna svoboda za vse!

»Slomškova družba« in UJU. — Vsakemu članu je zajamčena svoboda. — Zaradi bodočnosti mora biti stanovsko enotno organiziran naš stan!

»Kulturno pa se organiziramo v novo ustanovljajočem društvu »Slomškova družba«, katerega namen bo gojiti pedagoško vedo na krščanskem svetovnem naziranju. Člani ne bodo samo učitelji in učiteljice, temveč vsakdo, ki hoče družbo v njenih namenih podpirati.«

V Ljubljani, dne 13. nov. 1926.
Ivan Štrukelj.

»Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovsko zaveden učitelj in vsakemu mora biti zajamčena v njej popolna enakopravnost, svoboda vesti in mišljenja.«

Deklaracija, 17. julija 1926.

Od nikogar ne zahtevamo, da bi zatajili svoje politično ali kulturno prepričanje in naziranje.

Vsakomur je na prosto dano, da svobodno zastopa svoje kulturno in politično naziranje.

V organizaciji nočemo ugotoviti nikakega ne kulturnega in ne političnega nasilja, da bi hoteli članstvo uniformirati v političnem ali kulturnem naziranju — to ni naloga in ne cili naših stanovskih organizacij.

Zaradi tega pa smo si lahko vseeno v stanovski organizaciji edini v sto in sto stanovskih vprašanih in tudi šolskih in prosvetnih, ki so nam skupna. Zaradi tega ne bo nihče prikraščen v svojem kulturnem naziranju in prepričanju.

In oni, ki vidijo v »Slomškovi družbi« prikrito »Slomškovo zvezo« naj nima strahu in naj se vzpne že enkrat na

višino akademskega razgovora tudi v vprašanih, v katerih si nismo enakega kulturnega ali političnega naziranja ter naj vedo, da si tudi mi ne bomo dali kratičiti svobode za kulturno in politično udeleževanje izven organizacije in si bomo znali čuvati in ne daj omejevali pravice, da si lahko ustanovimo tudi svoj forum za udeleževanje v tem pravcu.

Ne bomo se na dalj vodili od strasti, da bi zaradi tega naskakovali in rušili skupno stanovsko fronto, ki nam je sedaj bolj potrebna kakor kdikoli prej.

Naše kulturne organizacije ne bodo »avantgarde« za naskoke in kulturna nasilja v naši stanovski organizaciji in zaradi njih ne bomo rušili dobrih odnosov v stanovski organizaciji za skupno obrambo skupnih stanovskih in drugih interesov.

Stanovska toleranca nas bo družila in dvigala na nivo višjega izobraženstva in višje stopnje civilizacije in kulturnega stremljenja.

Da je povsod nar ducatov izjem — to je jasno in nas to ne sme plašiti!

Naša stanovska organizacija naj ne bo torišče, na katero bi vnašali sporna vprašanja in naj tudi ne bode bojni kader proti enemu ali drugemu delu našega stana, temveč naj bo skupno torišče, na katero bomo vnašali predvsem vprašanja, ki nas družijo, ki nas spajajo in ki napravljajo naš stan močan in enoten za skupen socialni boj našega stana in njeza dvor.

Bugarski Učiteljski Savez.

Kongres bugarskega učiteljstva v Sofiji. — Bugarski Učiteljski Savez šteje 12.000 članov. — Učiteljski Savez je center Saveza 19 organizacij drugih strok in tvori temelj skupnosti z drugimi organizacijami. — Savez je nepartijski in borbena organizacija. — Socialne ustanove Saveza. — Osnova je strokovno sindikalistična. — Iz programa Saveza.

Od 18. do 22. nula ove godine Bugarski je učiteljski Savez održao svoj godišnji kongres u Sofiji. Poseta je bila obilna.

Na kongresu je konstatovano da je uprkos mnogih smetnji B. U. S. u toku istekle godine brojno, materijalno i moralno pojačan.

Na dnevnom redu je bilo nekoliko važnih pitanja. Dr. M. Geraskov je izneo referat o »Vaspitanju deteta pod današnjim društvenim uslovima«. Ovak je referat izazvao plodnu diskusiju, u ko-

joj je pažljivo pretreseno istaknuto pitanje. Bilo je govora i o »prosvetnoj politici prošle godine«. Ovome pitanju poklonjena je velika pažnja. Izabrana je specijalna komisija, koja je izradila opširnu rezoluciju o toj stvari. Kongres je razmatrao i niz pitanja organizacijske, budžetne i profesionalne prirode.

Sva rešenja, donešena na kongresu, izašla su u poslednjem broju staleškog organa »Soznanje«.

B. U. S. stoji vrlo dobro finansijski. To se vidi iz izdanja, koja je do sad pri-

bilo če bi storila to že kaka izmed njih prednic. Ni se ustrašiti dela vsako priliko nekaj — bolie še tako malo, kakor nič — je vsaj nekaj. Pogledimo, kako zanimiv je kraj ki se ponaša s svojo zgodovino! kako šele dežela in narod. Žal, da uvidimo ljudje modrosti starčkov šele ob njih umiranju ko jim pa ne morejo več govoriti. Torej ob času na delo!

Saj to ni nikak trud, nikaka skrb, ker imamo odmerjen čas zato, delavk pa tudi obilo. Zbrane motive bomo lahko vpletali potem med vsakdanja dela: zadobili bomo tudi pravi uogled v ornamentiko samo, krajevno posebnost in okolišev, dalje jo spoznavali od drugega okoliša videli prehode in izpopolnjevanja ter pot, od kje je prišla in kam je šla. Pogledimo: Kdo naredi nekaj stiliziranih listov cvetov poler, vplete ob kraju še kako črešnje — pred to stopijo na kritiki ki so pravi moistri: eden trdi, da je to izvirna narodna ornamentika: drug se krega da so vmes tuli vnlivi: tretji vrže pod mizo, ker je oskrnjen tip: peti gleda s solzami v očeh, ker pač mora gledati, poler na stoka proti drugim: — Bože stvoritelji misli da je ton naroden, pa skoraj ne bo! — To so »tuhtovci«... V resnici je pa delo pastirčka ki snoh ne ve, kaj je to: narodna ornamentika... (Dalie prih.)

LISTEK.

ALBIN ČEBULAR:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

(Dalie.)

5. Vinica.

Seveda so to dela višje stopnje, ali vendar. Velika predvaja, natančno upoznavanje podavanja prava razdelitev snovi vse to je stalo obilo truda, česar seveda ne vidimo — vidimo le izdelke to pa občuti vsak vzgojitelj, saj ve, koliko muke zahteva vsak rezultat. Osnovni pojmi in predvaja vse je bilo prav dobro podano ter tudi jasna pot. Take želimo da bi zbrali nekaj del, namreč razvojnih: od najnižjega do najvišjega, prinesli k učiteljskemu zborovanju ter tam razložili na predmetih potek pravilnosti pa tudi povedali z besedo nepravilnosti katere so se pojavljale med izdelovanjem kar bo odvrčalo učitelje od istih povpreškov ter jim omogočalo hitrejšo pot ter jasnejšo dosego popolne dovršitve dela.

Izdelki niso bili mali, kakor imajo otroci navado da jih izvrše, ampak so bili narejeni v precej veliki obliki ter izdelani zelo okusno.

Prav pridno se goje tudi ročna dela — dekliška, namreč vse, kar je nuno potrebno na deželi, saj jih uče tudi strokovnjakinje, ki imajo tudi same gradiiva lastnega, belokranjskega. Tov. Poldka Bavdekova ima bogato zbirko vezenin, katerih ni več naiti med narodom, ker so že izumrle, nekaj jih pa še živi. Vse so bogate na ornamentih, saj smo že omenili, da spada Vinica med ene še najbolj bogatih okolišev v Beli Krajini. Ravno v tem oziru je, skoraj bi rekli premalo pažnje na drugih šolah. Vsaka šola bi imela prav lahko svojo zbirko...! Pa kako lena bi bila. Kaj lena — pomembna, pomembna! Pa to stane bi bil odgovor, časa ni itd. Vse to je prazno — utopiti se je treba. Saj ni treba kilometre dolgih vzorcev! Pogledimo najpreprostejši način. Kupimo nekaj pol ovojnega papirja — saj imamo na razpolago denar za učila! — v Ljubljani dobimo pa tudi v polah črne, kateri bolj odraža belo, ga razrežemo na primerno velike liste, kateri se sešijejo ali so posamič vloženi v katonske platnice. Na te liste se pritrdi z nekaj nitimi vzorec, katerega lahko izpolnimo na robu lista s sliko in razlago, katero naredimo tudi lahko na posebnem papirju, ki naj bi bila priloga. To označimo z nadpisom ime »slošno in domače, kdo nam je posodil original, kie

redio. Ali se krug njegove delatnosti sve više širi. Potreba od više sredstava sve se većma osećala. S toga je kongres povećao članski ulog još sa 20 leva (oko 8 dinara) godišnje. Tako sad svaki član B. U. S. plaća mesečno 20 leva, a u zamenu dobija »Soznanje«, uvek vrlo sadržajni stručni časopis »Učiteljska Misl«, posmrtno osiguranje i dr.

»Soznanje« (Br. 1 od 15. sept. 1926) donosi anel Bugarskog Učiteljskog Saveza na učitelice i učitelje u Bugarskoj. U anelu se ističe, da su otpuštanja učitelja nov. čl. 70. (o kome je bila reč u »Uč. Tov.«) prestala, da je pritisk lokalnih partizana i raznih faktora van narodne prosvete dopustio zahvaljujući otporu B. U. S.

Podvlači se činjenica, da B. U. S. predstavlja dvanaestohiljadnu armiju, koja je centar saveza 19 profesionalnih organizacija (srednjoškolskih, univerzitetskih nastavnika, lekara, činovnika raznih i t. d.) u zemlji.

Kaže se, da je ideja slobodnog sindikalizma, na kome baziraju sve profesionalne organizacije u Savezu, plod kolektivne misli i prakse Bug. Uč. Saveza. Doda se, da to čini sposobnim B. U. S. da uvede sve učitelje sa najrazličitijim društvenim i političkim po-

gledima, najrazličitijih etičko-religijskih pravaca. Dalje se naglašuje, da je B. U. S. partijski strogo neutralan, da je borbeno organizacija itd.

»Počevši fondom »Borda« koji je osnovan, da bi se pomoglo drugovima nastradalim u borbi za pravu udruživanja i za građansku emancipaciju učitelja, danas naš savez osim njez. razpoloža i sa fondom za samopomoć u slučaju smrti, za pomoć i lečenje »rudobolestnika«, za pomaganje drugova, koji pate od drugih bolesti, fondom za učiteljsku siročad, fondom za internat, za razne kolonije u svrhu odmora i lečenja, čistim i jeftinim krevetima za učitelje u Sofiji.

Pozivajući svoje članove da budu aktivniji a učitelje, koji su van B. U. S. (oko 8000 u celoj Bugarskoj) da stupe u članstvo, Bugarski Učiteljski Savez izlazi sa ovim programom: Borba protiv čl. 70. a za potpuni stabilitet (stalnost) učiteljske službe; za realnu platu; protiv skraćivanja učiteljskog personala; za potpunu primenu principa obavezne osnovne nastave (7 godina; 4 razreda osn. škole i 3 razreda »proгимназіе«); za punu građansko i političku emancipaciju učitelja; aktivna kulturno-prosvetna i kooperativna delatnost uz državnu pomoć; za povratak dece u školu i da ova ne mogu ulaziti u udruženja koja su van školske kontrole; za proširenje autonomije srednjih škola i t. d. S.

Vesti o poslabšanju uradniškog položaja potom finansijskog zakona — preuranjene.

Novi finansijski zakon dosad ne predviđa zvižanja službene dobe glede penzije. — Tudi o odpustitvi uradnikov pod 10 službenih let ni govora. — Vesti o znižanju draginskih doklad so preuranjene.

V zadnji številki smo prinesli vesti o nameravanju poslabšanja uradniškog položaja potom finansijskog zakona, ki smo jih posneli po raznih listih.

V zadevi smo napravili potrebne korake, da dobimo avtentične podatke in napravimo nadaljnje korake v obrambo pravic.

Že v članku smo povdariali, da bo treba misliti na resen odbor državnega uradništva, ki bi moral biti skupen za vse stroke in za vse organizacije državnega uradništva.

Brez strunne enotne organizacije vsega državnega uradništva ni misliti na uspeh in odločno borbo zoper hodoče navale in naskoke proti državnemu uradništvu.

Predvsem pa bo treba povzročiti, da se za uradniško pravo ne bodo borili le zadevni odbori skupnih uradniških organizacij, temveč da bodo stonile v akcijo vse strokovne organizacije in se

bodo osnovala tudi skupne manjše okrožne organizacije vsega državnega uradništva, ki bodo vodile borbo in zavest do zadnjega uradnika v okrožju. Naloga teh okrožnih organizacij bi bila, da nastopijo skupno uradniki vseh strok v okrožju in vodijo propagando za enotno uradniško borbo in enoten naston vsega državnega uradništva.

V zadevi novega finansijskega zakona smo preiel informacije, da vsebuje in ponavlja le dosedanje odločbe glede uradništva.

Nova določba je le ona, ki zahteva za vsako upokoitev v glavnih skupah pristanek finansijskega ministra. S tem se upokoitevanje omejuje in se bo tudi sigurno zavlačevalo.

Druge važnejše določbe tavnira izmitne takse, kdor polaga državne izdite, da ne bo država plačevala izpraševance, temveč se bodo morali honorarii vzdrževati iz taks — kar na za Slove-nijo ni nič novega.

Tudi v Dalmaciji se dviga državno uradništvo.

Gibanje državnega uradništva se širi po vsej državi. — Vse organizacije državnega uradništva se morajo reorganizirati. — Dalmatinsko uradništvo se izreka za sindikalno osnovo bodočih organizacij. — Vse je za depolitizacijo uradniških organizacij. — Učiteljstvo zopet prednjači.

Za uradništvom v Zagrebu se je dvignilo uradništvo v Dalmaciji, ki je povzdignilo svoj glas in je obrnilo svojo smer v strogo stanovsko in strokovno smer organizovanja.

Zadnji dogodki silno razburjajo uradniške vrste in uradniške družine. Med uradništvom vre!

V uradništvu se vedno boli in boli probuša razredna zavest in zavest po nujni potrebi razrednega organizovanja in razrednega boja.

Ideja enotne stanovske organizacije in enotnega stanovskega organizovanja vedno boli zmagače. Centrale uradniških organizacij ki so več ali manj navdahnjene buržoaznega duha, ne bodo mogle dolgo več kljubovati novemu valu in novi smeri mase državnega uradništva.

Za Zagrebom je zborovalo uradništvo v Splitu.

Na kongres v Zagreb odpotne 23-članska delegacija, ki bo zahtevala od kongresa, da odobri:

Višji tečaj višje pedagoške šole.

V ministrstvu prosvete je izdelan učni načrt za višji tečaj v pedagoških šolah v Beogradu in Zagrebu. Višji tečaj višjih pedagoških šol kitraja tudi dve leti kakor nižji tečaj, ima tri odseke: pedagoški, filološko-zgodovinski in pri-

rodno-matematični.

V pedagoškem odseku se predava: pedagogika z vsemi pomožnimi vedami, ki so z njo v najtesnejši zvezi; razen tega na še po eden predmet, katerega so slušali kandidati v nižjem te-

čaju: srbohrvaščina, narodna književnost, narodna zgodovina, občna zgodovina, zemljepisni tui jezik s književnostjo, zoologija, botanika, mineralogija z geologijo kemija matematika fizika ali risanje z modeliranjem.

V filološko-zgodovinskem odseku so tri skupine: a) srbohrvaščina, narodna književnost in narodna zgodovina; b) tui jezik s književnostjo srbohrvaščina in narodna književnost; c) občna zgodovina z arheologijo, narodna književnost in zemljepisje.

V prirodoslovnem-matematičnem odseku so tudi tri skupine: a) matematika in fizika z astronomijo in meteorologijo; b) biologija (zoologija in botanika) in kemija; c) zem-

ljepisje z etnografijo in biologijo. V vsaki skupini zadnjih dveh odsekov se uči tudi posebna didaktika dotične stroke s praktičnimi nastopi.

V višji tečaj se spreimejo samo kandidati, ki so položili diplomski izpit nižjega tečaja. Izbor vrši šolski svet ki izbere kandidate z najboljšimi kvalifikacijami iz predmetov ki so si jih izbrali v višjem tečaju, a s srednjo oceno najmanj osem (Najboljši red na višji pedagoški šoli je deset). Koncem četrtega letnika višje pedagoške šole se polaga diplomski izpit višjega tečaja. Da se začne predavanja v višjem tečaju se čaka na otvorenje kredita v budžetu ministristva prosvete.

Za enotno fronto vsega drž. uradništva v državi.

Tudi na Hrvatskem se državno uradništvo probuja. — Uradniški pokret se širi. — Težki časi narekujejo strjenost vseh strok državnega uradništva. — Skrajni čas je, da se prične z delom na enotni podrobni organizaciji vsega državnega uradništva.

V Zagrebu se je vršila v četrtek zvečer konferenca državnih činovnikov in nameščencev, ki in je sklical radi zadnjih dogodkov, Savez javnih nameščencev.

Konferenci je prisostvovalo nad 100 delegatov 28 organizacij vodil pa jo je dr. Benković, ki je pojasnil obupni položaj državnih nameščencev katerim vlada in Narodna skupščina pripravljajo vedno nova presenečenja.

Pripravila se zopet redukcija osobna in dohodkov.

Govornik je pozival radi tega državnih nameščencev na enoten naston, kakor leta 1919, in je predlagal, da se izbere akcijski odbor, ki bo vodil boj za zaščito pridobljenih pravic državnih nameščencev, kakor tudi za izboljšanje njihovega položaja.

V akcijskem odboru bodo zastopane vse grupe in kategorije.

G. Bratanić je naglašal, da je glavni Savez v Beogradu popolnoma odpovedal in je vlada zato mirno lahko izvršila

nov atentat na državne nameščence. Ostro je živosal partizanstvo, ki se je razposlo med uradništvom ter nazlasil potrebo osamosvojitve uradništva.

Inž. Ribić je opozarjal, da se vlada zanima samo za krovljice in je zato potrebno da s temi operirajo tudi državni nameščenci.

G. Pongračić je vehementno napadal Stjepana Radića, ki je nedavno izjavil, da bo prerešetal državne nameščence. S tem skuša Radić samo vzbujati najnižje instinkte nezavednih seliakov in zvrčati na demagoški način vso krivdo za visoke davke na javne in občinske nameščence. Zato je govornik zagovarjal popolno depolitizacijo uradništva in uradniških organizacij.

Dne 30. t. m. se bo vršila v Zagrebu ponovno konferenca državnih nameščencev, na kateri se bo sklepalo o konkretnih predlozih za skupno akcijo državnih nameščencev v vsej državi.

Zbor je sklenil, da sestavi potrebne predloge in jih razpošlje vsem organizacijam.

Splošne vesti.

G. ČAIKOVAC O NOVEM PROJEKTU ŠOLSKEGA ZAKONA.

Zopet nov projekt šolskega zakona. — Utemeljitev projekta po njez. avtoriu dr. Čajkovcu na seji UJU. — UJU bo stavilo k projektu svoje zahteve.

Na seji Izvršnega odbora UJU dne 13. t. m. je g. dr. Sigismund Čajkovac, prof. višje pedagoške šole v Zagrebu in bivši načelnik ministristva prosvete govoril o novem osnutku zakona o narodnih šolah, ki ga je on izdelal za podlago novega zakona in ki je natisnjen tudi v »Narodni Prosveti«.

Pojasnio g. Čajkovca je bilo zelo izčrpano za cel osnutek, ki je po njegovi izjavi sinteza: Davidovičevega zakona, projekta učiteljskega Udruženja, prosvetnega saveta, Trifunovičevega iz l. 1924, Pribečičevega iz l. 1925, in njegovih osebnih teoretičnih in praktičnih izkušenj in proučevanja zakonov te vrste na Češkem, v Nemčiji, Švici itd.

On se je posebno dolgo zadržal pri načelnih odredbah o nalogah šole, o 8-letnem šolanju, o zidani in vzdrževanju šol, o šolskem budžetu, o pravicah in dolžnostih učitelja, o prosvetnih oblastih, ocenah in o disciplinarnem postopanju.

Vse te odredbe so jasno razvidne iz tiskanega »Osnutka«, a o projektu je dal g. Čajkovac intervju »Vremenu«, ki je natisnjen v istem listu 14. t. m.

Posebno se je debatiralo o disciplinarnem postopku, ki obsega v nasprotju z dosedanjimi zakoni le kračka načelno odredbo, zato ker se bo izdelal o tem poseben specialni zakon.

Sprejeto je stališče, naj se ustanove nižja prosvetna sodišča v oblastih, kjer bo sodelovala večina učiteljstva in višja centralna sodišča, kot kasacija pri ministristvu, v katerem bo ravno tako sodelovalo učiteljstvo. Izvršni odbor je rade volje dopustil dr. Čajkovcu, da izkoristi ves čas za razraščanje zakona in se je vzdržal od večjega sodelovanja, pridržavajoč si pravico, da v svoji organizaciji prouči ta osnutek in po njem izdela svoje pripombe v smislu zahtev in sklepov našega Udruženja in njegovih skupščin.

— Osnutek zakona o narodnih šolah, ki je izhajal v »Narodni Prosveti«, je v

88. številki zaključen in tudi posebej natisnjen.

— Listi poročajo o izjavi ministra prosvete, da predloži projekt šolskega zakona tekem desetih dni Narodni skupščini.

— Izprememba pravil Osrednjega zveza državnih nameščencev v Ljubliani. Pretekli dni je pretresal ožji odbor osnutek pravil za zvezo državnih nameščencev v Ljubliani. Zveza obsega teritorij ljubljanske in mariborske oblasti. Osnutek je izdelan na podlavi pravil vseh uradniških organizacij v naši državi ter na podlavi določb, ki jih imajo tudi organizacije uradništva v drugih državah, predvsem v Češkoslovaški in Avstriji. Temelj skupni organizaciji so strokovne organizacije državnega uradništva fakultativno na upoštevanje osnutek tudi okrožne organizacije vseh strok državnega uradništva. Članarino določa občni zbor. Zvezo vodi 20 članski odbor, izvoljen po proporciji 16:4. Edina pomankljivost je ta, da v odboru niso zastopane vse stroke državnega uradništva in bi bila potrebna v tem oziru še neka vsesna posvetovalna korporacija, kjer bi prišle vse stroke do veljave.

— »Mladina«, mesečna revija, ki jo izdaja akademska omladina, izhaja v Ljubliani že tretje leto. — Naroča se v Ljubliani Kolodvorska ulica št. 7 in stane celoletno le 40 Din. za dilake pa 30 Din.

Pred kratkim je izšla prva številka tretjega letnika, ki nam živo priča kako krenko, ne oziraje se na levo in desno, stopa mlajša generacija literatov na jasno začrtani poti. Obetajo se nam iz tega podmladka vredni nasledniki Cankarja, Ketteja, Murna in Župančiča. Tretji letnik stona med narod z uvodnimi besedami urednika Bratka Krefta in naj navedemo le stavek: Z močno nogu stonamo in z mladostjo svežih mišic rušimo, kar je gnilega in peščeneva na tej cesti zakaj naša dela mora biti granit v granitu, ki ga vezemo samo z zdravim, trdim, vseuornim. Iz tega je razvidno, da vodi zdrava ideja to delo in takemu delu je uspeh osiguran. Omeniti bi bilo, in z našega stališča še posebej novdariatni deistvo, da se tudi med visokošolci izkaže vedno boli potreba na stanovskem